

SOMÇEP
(Somali Core Education Program)

HALK SAĞLIĞI
Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı

11.09.2019

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ	3
2. MÜFREDAT TANITIMI	3
3. TEMEL YETKİNLİKLER	5
4. ÖĞRENME VE ÖĞRETME YÖNTEMLERİ	9
5. EĞİTİM STANDARTLARI	14
6. ROTASYON SÜRESİ VE ROTASYON HEDEFLERİ	14
7. ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	16
8. KAYNAKÇA	17
9. KOMİSYON ÇALIŞMASINA KATKIDA BULUNAN ÖĞRETİM ÜYELERİ	17

1. GİRİŞ

Bu müfredat Halk Sağlığı uzmanlık eğitimini tanımlar. Halk sağlığı uzmanı toplumun sağlık düzeyini, var olan ve gelişebilecek sorunlarını, bu sorunların nedenlerini ve toplumun sağlık gereksinmelerini bilimsel teknikler kullanarak saptayan, sağlık politikaları geliştirerek çözümler üreten, halk sağlığı programlarının kontrol ve değerlendirmelerini yapan, bu programların yürütülmesinde görev alan, sağlık hizmetlerinin her kademesinde yöneticilik yapan hekimdir. Bu görevlerini yerine getirebilmek için halk sağlığı uzmanı, bilgi kaynaklarına erişir, veri toplar ve değerlendirir. Yönetimle ilgili olarak planlama, örgütleme, personel kullanımı, yürütme, denetleme, eşgüdüm, bütçe yapma ve hizmetleri değerlendirme işlerini yapar. Halk sağlığı uzmanı, araştırmacılık, danışmanlık ve yöneticilik görevlerinde, koruyucu ve iyileştirici sağlık hizmetlerinin sunumunda, salgınların incelenmesinde, halkın sağlık eğitiminde ve halk sağlığı laboratuvarlarının işletilmesinde doğrudan görev alır.

Yukarıdaki görev tanımından da anlaşılacağı gibi, halk sağlığı uzmanlığı dalı, tıpkı bir klinisyenin bireylerdeki hastalıkları teşhis ve tedavi ettiği gibi, toplumdaki sağlık sorunlarını teşhis edip bunları iyileştirmeye, halkın sağlık düzeyini yükseltmeye çalışan bir tıp dalıdır. Halk sağlığı uzmanı, hizmetleri planlayan, yöneten ve denetleyen konumdadır. Halk sağlığı bilim dalı, kuramsal eğitimi yönünden evrenseldir. Ancak, uygulama olarak halk sağlığı uzmanlığı yereldir. Çünkü halk sağlığı uzmanı hangi topluma hizmet veriyorsa, o toplumun sağlık sorunlarını bilmek ve çözmek durumundadır.

2. MÜFREDAT TANITIMI

2.1. Müfredatın Amacı ve Hedefleri

Halk sağlığı uzmanlığı eğitiminin amacı, bir hekime hizmet verdiği toplumun sağlığını koruma, geliştirme ve iyileştirmeye yönelik bilgi ve beceri kazandırmaktır. Bu kapsamda uzmanlık eğitimi süresince afet yönetimi, bulaşıcı hastalıkların kontrolü, çevre sağlığı, çocuk ve ergen sağlığı, epidemiyoloji, erişkin sağlığı, yaşlı sağlığı, iş sağlığı, kadın sağlığı/üreme sağlığı, kazalar ve yaralanmalar, kronik hastalıklar, laboratuvar hizmetleri, okul sağlığı, ruh sağlığı, sağlık demografisi, sağlık eğitimi ve sağlığı geliştirme, sağlık ekonomisi, sağlık yönetimi, tıbbi sosyoloji ve antropoloji, toplum beslenmesi ve uluslararası sağlık konularında gerekli bilgi ve becerilerini edinilmesi amaçlanmıştır.

Bu müfredat içeriğinde halk sağlığı uzmanı için mutlaka ulaşılması gereken temel yetkinlik hedefleri belirlenmiştir. Uzmanlık eğitimi programları tarafından uygun görülen diğer yetkinlik hedefleri bu temel yetkinlik hedeflerine genişletilmiş müfredat yoluyla eklenebilir.

2.2. Müfredat Çalışmasının Tarihsel Süreci

Türkiye’de halk sağlığı uzmanlığı eğitimi 1958 yılında Sağlık Bakanlığı Hıfzıssıhha Okulu’nda başlamıştır. Bu tarihten bu yana uzmanlığın adı “halk sağlığı uzmanlığı” olmakla birlikte 1982 yılına kadar değişik üniversitelerde “halk sağlığı, toplum hekimliği, toplum sağlığı, hijyen ve koruyucu hekimlik” gibi farklı adlarla kurulmuş olan anabilim dalları tarafından yürütülmüştür. Bu tarihte Yükseköğretim Kurulu, adı geçen bütün anabilim dallarını “Halk Sağlığı Anabilim Dalı” olarak standartlaştırmıştır. Kurulduğu yıllarda halk sağlığı uzmanlık eğitiminin süresi 2 yıl iken, önce 3 yıla, daha sonra 4 yıla çıkartılmıştır.

Halk sağlığı uzmanlığı eğitimlerinin nasıl olması gerektiği konusundaki çalışmalar ülkemizde bu alandaki eğitimlerin başladığı yıllara dayanır. Bu alandaki ilk uzmanlık eğitimleri 1958 yılında başlamakla birlikte, Hacettepe Tıp Fakóltesi”nde “Toplum Hekimliği Enstitüsü”nün kurulmasıyla hız kazanmıştır. Adı geçen Fakólte’deki eğitim, ABD’nin Kentucky Eyaletindeki Case Western Reserve Tıp Fakóltesindeki toplum hekimliği (community medicine) programının ülkemize uyarlanması olmuştur. Daha sonra, 1972 yılında yapılan bir ulusal kongrede uzmanlık eğitimi ile ilgili tartışmalar yapılmış ve çalışma grupları oluşturulmuştur. Daha sonraki yıllarda Türk Tabipleri Halk Sağlığı Kolu tarafından çalışmalar yürütülmüştür. Halk Sağlığı Uzmanları Derneđi (HASUDER) ‘in 1995 yılında kurulmasından sonra bu çalışmalara hız verilmiş ve çeşitli kongrelerde konu ele alınmıştır. 2002 yılında ilk kez HASUDER tarafından “Halk Sağlığı Uzmanı Meslek Tanımı, Bilgi ve Beceriler Listesi” adı ile bir kitapçık yayımlanmıştır.

Tıpta ve Dış Hekimliğinde Uzmanlık Kurulu (TUK)’un kurulmasından sonra Sağlık Bakanlığı tarafından 2009 yılında başlatılan uzmanlık eğitimi müfredat çalışmaları kapsamında görevlendirilen birinci ve ikinci dönem komisyonları ile çalışmalar yürütülmüştür.

Birinci Dönem TUKMOS Komisyon Üyeleri; Prof. Dr. Şevkat BAHAR ÖZVARIŞ, Prof. Dr. Zafer ÖZTEK, Prof. Dr. Nazmi BİLİR, Prof. Dr. Metin HASDE, Doç. Dr. Işıl MARAL, Prof. Dr. A. Said BODUR, Prof. Dr. Melikşah ERTEM, Prof. Dr. Selma KARABEY, Prof. Dr. Gülsen GÜNEŞ, Doç. Dr. Kayıhan PALA, Prof. Dr. Selma METİNTAŞ,

İkinci Dönem TUKMOS Komisyon Üyeleri; Prof. Dr. Şevkat BAHAR ÖZVARIŞ, Prof. Dr. Zafer ÖZTEK, Prof. Dr. Mahir GÜLEÇ, Prof. Dr. Işıl MARAL, Prof. Dr. Selma KARABEY, Prof. Dr. A. Said BODUR, Prof. Dr. Melikşah ERTEM, Prof. Dr. Ali İhsan BOZKURT, Prof. Dr. Gülsen GÜNEŞ, Prof. Dr. Selma METİNTAŞ,

Üçüncü Dönem TUKMOS Komisyon Üyeleri; Prof. Dr. Işıl MARAL, Prof. Dr. Ahmet Zafer ÖZTEK, Prof. Dr. Abdurrahman Said BODUR, Prof. Dr. Banu ÇAKIR, Prof. Dr. Ferdi TANIR, Prof. Dr. Gamze YANAR ÇAN, Prof. Dr. Gülsen GÜNEŞ, Prof. Dr. Işıl İrem BUDAKOĞLU, Prof. Dr. Levent DÖNMEZ, Prof. Dr. Melikşah ERTEM, Prof. Dr. Nadi BAKIRCI ‘nın katkılarıyla v.2.1 çekirdek eğitim müfredatı hazırlanmıştır.

2.3.Uzmanlık Eğitimi Süreci

Halk sağlığı uzmanlığı eğitimi; kuramsal eğitim, klinik rotasyonlar, saha çalışmaları, tez hazırlama aşamalarından oluşmaktadır. Kuramsal eğitim ders, seminer, kurs şeklinde yürütülebilir ve şu temel olarak: “Halk Sağlığı Kavramı, Epidemiyoloji, Biyoistatistik, Sağlık Yönetimi, Sağlık Politikaları, İş Sağlığı, Çevre Sağlığı, Bulaşıcı Hastalıklar, Kadın Sağlığı, Üreme Sağlığı, Çocuk ve Adolesan Sağlığı, Okul Sağlığı, Yaşlanma ve Kronik Hastalıklar, Sağlığı Geliştirme, Sağlık Eğitimi, İletişim, Demografi, Sağlık Sosyolojisi ve Antropolojisi, Toplum Ruh Sağlığı, Toplum Beslenmesi, Sağlık Ekonomisi, Olağanüstü Durumlar ve Afet Yönetimi, Halk Sağlığı Etiği, Kazalar, Yaralanmalar ve Kontrolü, Özel Gruplara Yaklaşım” konularını kapsar.

Halk Sağlığı uzmanlığı eğitiminin belirlenmiş yıllarda yılında, belirlenmiş yetkinlikleri karşılayacak şekilde, ilgili programın uygun gördüğü kurum ve kuruluşlarda uygulamalı eğitimleri yürütülür.

Uzmanlık eğitiminin değerlendirilmesi ara sınav(lar), asistan karnesi ve tez savunması ile yapılır. Ayrıca, halk sağlığı ile ilgili **en az bir saat süren sözlü değerlendirmeyi** başarıyla tamamlamak zorundadır.

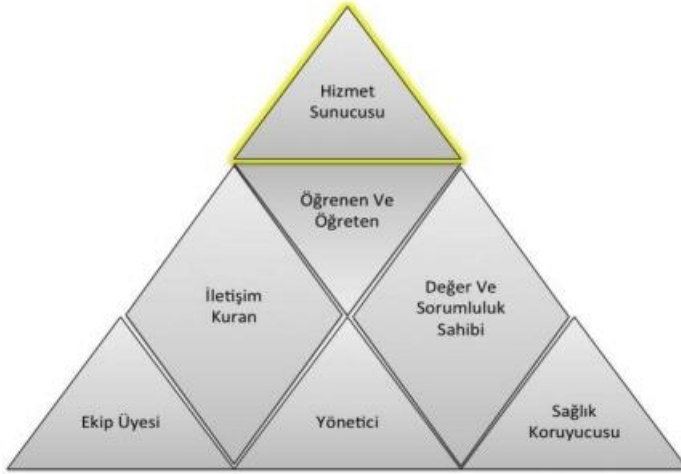
2.4.Kariyer Olasılıkları

1. Yan Dallar:
  - Epidemiyoloji
  - İş Sağlığı ve Meslek Hastalıkları
  - Çevre Sağlığı

2. Halk sağlığı uzmanının çalışabileceği yerler:

Halk sağlığı uzmanları, sağlık hizmeti sunan her türlü birimde (ilçe sağlık müdürlüğü, dispanser, hastane vb) sorumlu hekimlik ve başhekimlik yapabilir; Sağlık Bakanlığı'nın merkez ve taşra teşkilatının her türlü idari kademesinde yönetici, danışman ve araştırmacı olarak çalışabilir; Belediyelerin sağlık hizmetleri ile ilgili birimlerinde görev alabilir; hastanelerin enfeksiyon kontrol komiteleri, çalışanların sağlığı birimlerinde görev alabilir; Kamuda ve özel sektörde her türlü sağlık araştırmasında planlamacı ve yürütücü olarak yer alabilir; Meslek hastalıkları, obezite, sigara bırakma, kanser kontrolü, aile planlaması, halk sağlığı laboratuvarı gibi özel amaçlı birimlerde ve halk sağlığı programlarının geliştirilmesi ve uygulanmasında hekim ve yönetici olarak çalışabilir, koruyucu klinik çalışmalar içinde yer alabilir. Ayrıca, sağlıkla ilgili uluslararası kuruluşlarda, üniversitelerde akademik kadrolarda görev yapabilir. Halk Sağlığı uzmanları isterlerse akademik kariyer de yapabilirler.

3. TEMEL YETKİNLİKLER

Yetkinlik, bir uzmanın bir iş ya da işlemin gerektiği gibi yapılabilmesi için kritik değer taşıyan, eğitim ve öğretim yoluyla kazanılıp iyileştirilebilen, gözlenip ölçülebilen, özellikleri daha önceden tarif edilmiş olan, *bilgi, beceri, tutum ve davranışların* toplamıdır. Yetkinlikler 7 temel alanda toplanmışlardır.

Şekil 1- TUKMOS'un Yeterlilik Üçgeni (Yedi temel yetkinlik alanı)

Her bir temel yetkinlik alanı, uzmanın ayrı bir rolünü temsil eder (Şekil 1). Yedinci temel alan olan Hizmet Sunucusu alanına ait yetkinlikler klinik yetkinlikler ve girişimsel yetkinlikler olarak ikiye ayrılırlar. Sağlık hizmeti sunumu ile doğrudan ilişkili Hizmet Sunucusu alanını oluşturan yetkinlikler diğer 6 temel alana ait yetkinlikler olmadan gerçek anlamlarını kazanamazlar ve verimli bir şekilde kullanılamazlar. Başka bir deyişle 6 temel alandaki yetkinlikler, uzmanın "Hizmet Sunucusu" alanındaki yetkinliklerini sosyal ortamda hasta ve toplum merkezli ve etkin bir şekilde kullanması için kazanılması gereken yetkinliklerdir. Bir uzmanlık dalındaki eğitim sürecinde kazanılan bu 7 temel alana ait yetkinlikler uyumlu bir şekilde kullanılabilindiğinde yeterlilikten bahsedilebilir. Bu temel yetkinlik alanları aşağıda listelenmiştir;

3.1. Yönetici

3.2. Ekip Üyesi

3.3. Sağlık Koruyucusu

3.4. İletişim Kuran

3.5. Değer ve Sorumluluk Sahibi

3.6. Öğrenen ve Öğreten

3.7. Hizmet Sunucusu

Hizmet sunucusu temel yetkinlik alanındaki yetkinlikler, kullanılış yerlerine göre iki türdür:

Klinik Yetkinlik: Bilgiyi, kişisel, sosyal ve/veya metodolojik becerileri tıbbi kararlar konusunda kullanabilme yeteneğidir;

Girişimsel Yetkinlik: Bilgiyi, kişisel, sosyal ve/veya metodolojik becerileri tıbbi girişimler konusunda kullanabilme yeteneğidir.

Klinik ve girişimsel yetkinlikler edinilirken ve uygulanırken Temel Yetkinlik alanlarında belirtilen diğer yetkinliklerle uyum içinde olmalı ve uzmanlığa özel klinik karar süreçlerini kolaylaştırmalıdır.

Şekil 2- TUKMOS yedinci temel yetkinlik alanı: Hizmet Sunucusu

3.7.1. HALK SAĞLIĞI UZMANI YETKİNLİKLERİ

Uzman Hekim aşağıda listelenmiş yetkinlikleri ve eğitimi boyunca edindiği diğer bütünleyici “temel yetkinlikleri” eş zamanlı ve uygun şekilde kullanarak uygular.

S= Saptar

P= Planlar

U= Uygular ve/veya yönetir

D= Değerlendirir

EÇ= Ekip çalışması yaparak sürece halk sağlığı yönünden katkı sağlar.

Klinik yetkinliklerde bu düzeye ek olarak gerekli durumlar için A ve K yetkinlik düzeyleri eklenmektedir:

A= Hastanın acil durum tanısını koyma ve hastalığa özel acil tedavi girişimini uygulayabilme düzeyini ifade eder.

K= Hastanın birincil, ikincil ve üçüncül korunma gereksinimlerini tanımlamayı ve gerekli koruyucu önlemleri alabilme düzeyini ifade eder.

	HALK SAĞLIĞI UZMANI YETKİNLİKLERİ	Düzev	Kıdem	Yöntem
	TOPLUMUN SAĞLIK DÜZEYİ	S, D	1	YE-UE-BE
	SAĞLIK ARAŞTIRMALARI	P, U, D	2	YE-UE-BE
	SAĞLIK İLE İLGİLİ VERİ VE İSTATİSTİKLERİ	S, D	1	YE-UE-BE
	SÜRVEYANS SİSTEMİ	P, U, D	2	YE-UE-BE
	TOPLUMUN SAĞLIĞINI GELİŞTİRİCİ PROGRAMLARI	P, U, D	2	YE-UE-BE
	SAĞLIK EĞİTİMİ PROGRAMLARI	P, U, D	1	YE-UE-BE
	SAĞLIK İLETİŞİMİ UYGULAMALARI	P, U, D	2	YE-UE-BE
	SAĞLIK POLİTİKALARI	D	2	YE-UE-BE
	HALK SAĞLIĞI LABORATUVARI KURULUM PRENSİPLERİ	S, P, U, D	2	YE-UE-BE
	SAĞLIK HİZMETLERİ	P, U, D	2	YE-UE-BE
	HİZMET İÇİ EĞİTİMLER	P, U, D	2	YE-UE-BE
	SALGIN MÜCADELESİ	EÇ	2	YE-UE-BE
	AFETLERDE HALK SAĞLIĞI HİZMETLERİ	P, U, D	2	YE-UE-BE
	BİRİNCİL, İKİNCİL VE ÜÇÜNCÜL KORUMA HİZMETLERİ	EÇ	2	YE-UE-BE
	OKUL SAĞLIĞI HİZMETLERİ	EÇ	2	YE-UE-BE
	KADIN/ÜREME SAĞLIĞI HİZMETLER	EÇ	2	YE-UE-BE
	BULAŞICI HASTALIKLARLA İLGİLİ HİZMETLER	EÇ	2	YE-UE-BE
	KRONİK HASTALIKLARLA İLGİLİ HİZMETLER	EÇ	2	YE-UE-BE
	YAŞLI SAĞLIĞI İLE İLGİLİ HİZMETLER	EÇ	2	YE-UE-BE
	RUH SAĞLIĞI İLE İLGİLİ HİZMETLER	EÇ	2	YE-UE-BE
	ÇEVRE SAĞLIĞI İLE İLGİLİ HİZMETLER	S, P, U, D	2	YE-UE-BE

	HALK SAĞLIĞI UZMANI YETKİNLİKLERİ	Düzev	Kıdem	Yöntem
	İŞ SAĞLIĞI HİZMETLERİ	P, U, D	2	YE-UE-BE
	MESLEK HASTALIKLARIYLA İLGİLİ HİZMETLER	EÇ	2	YE-UE-BE
	TOPLUM BESLENMESİ İLE İLGİLİ HİZMETLER	S, P, U, D	2	YE-UE-BE
SAHA EĞİTİMİ*	İLÇE SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ YÖNETİMİNE AİT MEVZUAT	U, D	2	YE-UE-BE
	İLÇE SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ HİZMETLERİ	P, U, D	2	YE-UE-BE
	BİRİNCİ BASAMAKTA SUNULAN SAĞLIK HİZMETLERİ**	P, U, D	2	YE-UE-BE
	BİRİNCİ BASAMAKTA SIK GÖRÜLEN HASTALIKLAR**	D	2	YE-UE-BE
	SAĞLIK BAKANLIĞINA BAĞLI KURULUŞUNDA/ SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ'NÜN ÖRGÜTLENME YAPISI**	D	2	YE-UE-BE

UYGULAMALI SAHA EĞİTİMİNİN YAPILABİLECEĞİ BİRİMLER*
<ul style="list-style-type: none"> - Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, * - İl Sağlık Müdürlüğü ve Bağlı Birimleri, * - İlçe Sağlık Müdürlüğü* - Halk Sağlığı Laboratuvarı, * - Meslek Hastalıkları Hastanesi, * - ve benzeri birimler*

*6 AY Saha eğitimi **zorunludur**.

**Uygulamalı saha eğitiminin yapılacağı birimler, saha rotasyon hedeflerini karşılayacak şekilde eğitim sorumlusu tarafından anabilim dalı akademik kuruluna sunulur ve anabilim dalı akademik kurulu tarafından onaylanır. Bu süreçte yukarıda belirtilen birimlerden en az üçünü tamamlamak gereklidir. Her birimde eğitimi tamamlandığına dair belge saha eğitiminin yapıldığı birimdeki amirden alınır, anabilim dalı eğitim sorumlusu tarafından onaylanır.

3.7.2. GİRİŞİMSEL YETKİNLİKLER

Uzman Hekim aşağıda listelenmiş girişimsel yetkinlikleri ve eğitimi boyunca edindiği diğer bütünlüyci “temel yetkinlikleri” eş zamanlı ve uygun şekilde kullanarak uygular.

1: Girişimin nasıl yapıldığı konusunda bilgi sahibi olma ve bu konuda gerektiğinde açıklama yapabilme düzeyini ifade eder.

2: Acil bir durumda, kılavuz veya yönerge eşliğinde veya gözetim ve denetim altında bu girişimi yapabilme düzeyini ifade eder.

3: Karmaşık olmayan, sık görülen tipik olgularda girişimi uygulayabilme düzeyini ifade eder.

4: Karmaşık olsun veya olmasın her tür olguda girişimi uygulayabilme düzeyini ifade eder.

	GİRİŞİMSEL YETKİNLİK	Düzev	Kıdem	Yöntem
	HALKIN SAĞLIK EĞİTİMİ	4	1	YE-UE-BE
	HİZMET İÇİ EĞİTİM	4	2	YE-UE-BE
	SÜRVEYANS SİSTEMİ KURMA	4	2	YE-UE-BE
	SALGIN KONTROLÜ	4	2	YE-UE-BE
	BEBEK ve ÇOCUK İZLEMLERİ	4	1	YE-UE-BE
	KADIN ve GEBE İZLEMLERİ	4	1	YE-UE-BE
	AİLE PLANLAMASI HİZMETLERİ	3	1	YE-UE-BE
	BULAŞICI OLMAYAN HASTALIKLARIN KONTROLÜ	1	2	YE-UE-BE
	İŞ YERLERİNDE İŞ SAĞLIĞI VE MESLEK HASTALIKLARI HİZMETLERİ	4	1	YE-UE-BE
	SAĞLIK HİZMETİNİN YÖNETİMİ	4	2	YE-UE-BE
	HALK SAĞLIĞI LABORATUVARI YÖNETİMİ	4	2	YE-UE-BE
SAHA EĞİTİMİ*	İLÇE SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ BÖLGESİNDE İLÇE VE İL DÜZEYİNDE PERSONELİN İHTİYACI DOĞRULTUSUNDA HİZMET İÇİ EĞİTİMLERİN YÜRÜTÜLMESİ**	4	2	YE-UE-BE
	İLÇE SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ İLÇE VE İL DÜZEYİNDE HALK EĞİTİMLERİN YÜRÜTÜLMESİ**	4	2	YE-UE-BE
	İLÇE SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ BÖLGESİNDE, İLÇE VE İL VE ULUSAL DÜZEYDE SAĞLIĞI GELİŞTİRMEYE YÖNELİK HİZMETLERİN YÜRÜTÜLMESİ**	4	2	YE-UE-BE

*6 Ay Saha eğitimi **zorunludur**.

** Uygulamalı saha eğitiminin yapılacağı birimler, saha öğrenim hedeflerini karşılayacak şekilde eğitim sorumlusu tarafından anabilim dalı akademik kuruluna sunulur ve anabilim dalı akademik kurulu tarafından onaylanır. Bu süreçte yukarıda belirtilen birimlerden en az üçünü tamamlamak gereklidir. Her birimde eğitimi tamamlandığına dair belge saha eğitiminin yapıldığı birimdeki amirden alınır anabilim dalı eğitim sorumlusu tarafından onaylanır.

UYGULAMALI SAHA EĞİTİMİNİN YAPILABİLECEĞİ BİRİMLER*
<ul style="list-style-type: none"> - Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, * - İl Sağlık Müdürlüğü ve Bağlı Birimleri, * - İlçe Sağlık Müdürlüğü* - Halk Sağlığı Laboratuvarı, * - Meslek Hastalıkları Hastanesi, * - ve benzeri birimler*

4. ÖĞRENME VE ÖĞRETME YÖNTEMLERİ

Uzmanlık eğitimi sırasında kurs, seminer, gibi kuramsal eğitim teknikleri, araştırma planlama ve uygulaması ile makale hazırlama ve sunumu, intörn eğitimine katılma gibi uygulamalı eğitimlere yer verilmektedir. Klinik rotasyonlar sırasında araştırma görevlileri buldukları kliniğin her türlü tanı ve tedavi çalışmalarında yer alırlar, rotasyonlarını tamamladıklarında rotasyon alanları için tanımlanmış olan klinik ve girişimsel yetkinlik hedeflerine ulaşmış olurlar. Saha çalışmaları sırasında araştırma görevlileri buldukları birimdeki bütün faaliyetlerin içinde uygulamalı olarak yer alırlar. Bu arada denetim, satın alma, yazışmalar, soruşturmalar, personel yönetimi, finans yönetimi gibi idari görevleri gözler ve görev yaparlar. Saha rotasyonları için tanımlanmış olan klinik ve girişimsel yetkinlik hedeflerine ulaşmış olurlar.

Her araştırma görevlisi bir tez hazırlar. Tez çalışmasının amacı, araştırma görevlisinin belirli bir konuda bilgi toplama, analiz, tartışma, sonuçları yorumlama, öncelik geliştirme ve rapor yazma becerisini kazanmasıdır. Araştırma görevlisi, Anabilim Dalı akademik kurulu tarafından belirlenen tez danışmanı ile birlikte toplum öncelikli güncel halk sağlığı sorunlarından birisini tez konusu olarak belirler. Tez çalışmasında konunun özgün olması tercih edilir. Araştırma görevlisi tez önerisini Anabilim Dalının öğretim üyeleri ve araştırma görevlilerine sunar ve öneri tartışılır. Araştırma görevlisi tez önerisi sunumu sırasında aldığı katkı ve eleştiriler çerçevesinde, tez danışmanının rehberliğinde gerekli düzeltmeleri yaparak tez çalışmasına başlar.

TUKMOS tarafından önerilen öğrenme ve öğretme yöntemleri üçe ayrılmaktadır: **“Yapılandırılmış Eğitim Etkinlikleri” (YE), “Uygulamalı Eğitim Etkinlikleri” (UE) ve “Bağımsız ve Keşfederek Öğrenme Etkinlikleri” (BE).**

4.1. Yapılandırılmış Eğitim Etkinlikleri (YE)

4.1.1. Sunum

Bir konu hakkında görsel işitsel araç kullanılarak yapılan anlatımlardır. Genel olarak nadir veya çok nadir görülen konular/durumlar hakkında veya sık görülen konu/durumların yeni gelişmeleri hakkında kullanılan bir yöntemdir. Bu yöntemde eğitici öğrencide eksik olduğunu bildiği bir konuda ve öğrencinin pasif olduğu bir durumda anlatımda bulunur. Sunum etkileşimli olabilir veya hiç etkileşim olmayabilir.

4.1.2. Seminer

Sık görülmeyen bir konu hakkında deneyimli birinin konuyu kendi deneyimlerini de yansıtarak anlatması ve anlatılan konunun karşılıklı soru ve cevaplar ile geçmesidir. Sunumdan farkı konuyu dinleyenlerin de kendi deneyimleri doğrultusunda anlatıcı ile karşılıklı etkileşim içinde olmasıdır. Seminer karşılıklı diyalogların yoğun olduğu, deneyimlerin yargılanmadan paylaşıldığı ve farklı düzeylerde kişilerin aynı konu hakkında farklı düzeydeki sorular ile eksik yanlarını tamamlayabildikleri bir eğitim etkinliğidir.

4.1.3. Olgu tartışması

Bir veya birkaç sık görülen olgunun konu edildiği bir küçük grup eğitim aktivitesidir. Bu eğitim aktivitesinin hedefi, farklı düzeydeki kişilerin bir olgunun çözümlenmesi sürecini tartışmalarını sağlayarak, tüm katılımcıların kendi eksik veya hatalı yanlarını fark etmelerini sağlamak ve eksiklerini tamamlamaktır. Bu olgularda bulunan hastalık veya durumlar ile ilgili bilgi eksikliklerinin küçük gruplarda tartışılması ile tamamlanması veya yanlış bilgilerin düzeltilmesi sağlanır. Ayrıca aynı durum ile ilgili çok sayıda olgunun çözümlenmesi yoluyla aynı bilginin farklı durumlarda nasıl kullanılacağı konusunda deneyim kazandırır. Olgunun/ların basamaklı olarak sunulması ve her basamak için fikir üretilmesi ile sürdürülür. Eğitici her basamakta doğru bilgiyi verir ve doğru kararı açıklar.

4.1.4. Makale tartışması

Makalenin kanıt düzeyinin anlaşılması, bir uygulamanın kanıtla dayandırılması ve bir konuda yeni bilgilere ulaşılması amacıyla gerçekleştirilen bir küçük grup etkinliğidir. Makalenin tüm bölümleri sırası ile okunur ve metodolojik açıdan doğruluğu ve klinik uygulamaya yansımaları ile ilgili fikir üretilmesi ve gerektiğinde eleştirilmesi ile sürdürülür. Eğitici her basamakta doğru bilgiyi verir ve doğru kararı açıklar. Uzman adayına, benzer çalışmalar planlayabilmesi için problemleri bilimsel yöntemlerle analiz etme, sorgulama, sonuçları tartışma ve bir yayın haline dönüştürme becerisi kazandırılır.

4.1.5. Dosya tartışması (Uzmanlık alanında kullanılmamaktadır)

Klinik rotasyonlar sırasında sık görülmeyen olgular ya da sık görülen olguların daha nadir görülen farklı şekilleri hakkında bilgi edinilmesi, hatırlanması ve kullanılmasını amaçlayan bir eğitim yöntemidir. Eğitici, dosya üzerinden yazı, rapor, görüntü ve diğer dosya eklerini kullanarak, öğrencinin olgu hakkında her basamakta karar almasını sağlar ve aldığı kararlar hakkında geribildirim verir. Geribildirimler öğrencinin doğru kararlarını devam Eçirmesi ve gelişmesi gereken kararlarının açık ve anlaşılır bir biçimde ifade edilerek geliştirmesi amacıyla yapılır.

4.1.6. Konsey (Uzmanlık alanında kullanılmamaktadır)

Klinik rotasyonlar sırasında olgunun/ların farklı disiplinler ile birlikte değerlendirilmesi sürecidir. Olgunun sık görülürlüğünden çok karmaşık olması öğrencinin karmaşık durumlarda farklı disiplinlerin farklı bakış açılarını algılamasını sağlar.

4.1.7. Kurs

Bir konu hakkında belli bir amaca ulaşmak için düzenlenmiş birden fazla oturumda gerçekleştirilen bir eğitim etkinliğidir. Amaç genellikle bir veya birkaç klinik veya girişimsel yetkinliğin edinilmesidir. Kurs süresince sunumlar, küçük grup çalışmaları, uygulama eğitimleri birbiri ile uyum içinde gerçekleştirilir.

4.2. Uygulamalı Eğitim Etkinlikleri (UE)

4.2.1. Yatan hasta bakımı (Uzmanlık alanında kullanılmamaktadır)

4.2.1.1. Vizit

Klinik rotasyonlar sırasında farklı öğrenciler için farklı öğrenme ortamı oluşturan etkili bir eğitim yöntemidir. Hasta takibini yapan ve yapmayan öğrenciler vizitten farklı şekilde faydalanırlar. Hastayı takip eden öğrenci hasta takibi yaparak ve yaptıkları için geribildirim olarak öğrenir, diğer öğrenciler bu deneyimi izleyerek öğrenirler. Vizit klinikte görülen olguların hasta yanından çıktıktan sonra da tartışılması ve olgunun gerçek ortamda gözlemlenmesiyle öğrenmeyi sağlar.

4.2.1.2. Nöbet

Klinik rotasyonlar sırasında öğrencinin sorumluluğu yüksek bir ortamda derin ve kalıcı öğrenmesine etki eder. Olguyu yüksek sorumluluk durumunda değerlendirmek öğrencinin var olan bilgisini ve becerisini kullanmasını ve eksik olanı öğrenmeye motive olmasını sağlar. Nöbet, gereken yetkinliklere sahip olunan olgularda özgüveni arttırırken, gereken yetkinliğin henüz edinilmemiş olduğu olgularda bilgi ve beceri kazanma motivasyonunu arttırır. Nöbetlerde sık kullanılması gereken yetkinliklerin 1'inci kıdem yetkinlikleri arasında sınıflandırılmış olmaları bu açıdan önemlidir.

4.2.1.3. Girişim

Klinik rotasyonlar sırasında tanı ve tedaviye yönelik tüm girişimler, eğitici tarafından gösterildikten sonra belli bir kılavuz eşliğinde basamak basamak gözlem altında uygulama yoluyla öğretilir. Her uygulama basamağı için öğrenciye geribildirim verilir. Öğrencinin doğru yaptıklarını doğru yapmaya devam etmesi, eksik ve gelişmesi gereken taraflarını düzeltebilmesi için

öğrenciye zamanında, net ve yapıcı müdahalelerle teşvik edici ve destekleyici ya da uyarıcı ve yol gösterici geribildirimler verilmelidir. Her girişim için öğrenciye önceden belirlenmiş yetkinlik düzeyine ulaşacak sayıda tekrar yaptırılması sağlanır.

4.2.1.4 Ameliyat (**Uzmanlık alanında kullanılmamaktadır**)

İçinde çok sayıda karar ve girişim barındıran müdahale süreçleridir. Her karar ve girişimin ayrı ayrı gereken yetkinlik düzeylerine ulaşması amacıyla en az riskli/karmaşık olana doğru olacak şekilde ameliyat sürecinin tüm basamakları yüksek gözlem altında öğretilir. Öğrencinin tüm basamaklarda gereken yetkinlik düzeyine ulaşması için yeterli sayıda tekrar yapılması sağlanır.

4.2.2. Ayaktan hasta bakımı

Öğrenci gözlem altında olgu değerlendirmesi yapar ve tanı, tedavi seçeneklerine karar verir. Öğrencinin yüksek/orta sıklıkta görülen acil veya acil olmayan olguların farklı başvuru şekillerini ve farklı tedavi seçeneklerini öğrendiği etkili bir yöntemdir. Ayaktan hasta bakımında sık kullanılması gereken yetkinliklerin 1'inci kıdem yetkinlikleri arasında sınıflandırılmış olmaları bu açıdan önemlidir.

4.2.3. Diğer (Saha eğitimi uygulamaları)

Saha Eğitimi: Sağlık hizmeti sunan kuruluşlarda iş başındaki eğitimidir.

4.3. Bağımsız ve Keşfederek Öğrenme Etkinlikleri (BE)

4.3.1. Yatan hasta takibi (Halk Sağlığı uzmanlık eğitiminde kullanılmamaktadır.)

Yatarak takip edilen bir olgu hakkında yeterliliğe erişmemiş bir öğrencinin gözetim ve denetim altında, yeterliliğe ulaşmış bir öğrencinin gözlem altında yaptığı çalışmalar sırasında eksikliğini fark ettiği konularda öğrenme gereksinimini belirleyerek bunu herhangi bir eğitim kaynağından tamamlaması sürecidir. Bu eğitim kaynaklarının doğru ve güvenilir olmasından eğitici sorumludur.

4.3.2. Ayaktan hasta/materyal takibi

Ayaktan başvuran acil veya acil olmayan bir olgu hakkında gereken yetkinlik düzeyine erişmemiş bir öğrencinin gözetim ve denetim gözlem altında, eğitici eşliğinde ve gereken yetkinlik düzeyine ulaşmış bir öğrencinin yüksek gözlem altında yaptığı çalışmalar

sırasında eksikliği fark ettiği konularda öğrenme gereksinimini belirleyerek bunu herhangi bir eğitim kaynağından tamamlaması sürecidir. Bu eğitim kaynaklarının doğru ve güvenilir olmasından eğitici sorumludur.

4.3.3. Akran öğrenmesi

Öğrencinin bir olgunun çözümlenmesi veya bir girişimin uygulanması sırasında bir akranı ile tartışarak veya onu gözlemleyerek öğrenmesi sürecidir.

4.3.4. Literatür okuma

Öğrencinin öğrenme gereksinimi olan konularda literatür okuması ve klinik uygulama ile ilişkilendirmesi sürecidir.

4.3.5. Araştırma

Öğrencinin bir konuda tek başına veya bir ekip ile araştırma tasarlaması ve bu sırada öğrenme gereksinimini belirleyerek bunu herhangi bir eğitim kaynağından tamamlaması sürecidir.

4.3.6. Öğretme

Öğrencinin bir başkasına bir girişim veya bir klinik konuyu öğretirken bu konuda farklı bakış açılarını, daha önce düşünmediği soruları veya varlığını fark etmediği durumları fark ederek öğrenme gereksinimi belirlemesi ve bunu herhangi bir eğitim kaynağından tamamlaması sürecidir.

5. EĞİTİM STANDARTLARI

5.1. Eğitici Standartları

EN AZ BİRİ EN AZ DOÇENT UNVANINA SAHİP EN AZ İKİ EĞİTİCİ BULUNMALIDIR.

6. ROTASYON HEDEFLERİ

B: Hastalığa ön tanı koyma ve gerekli durumda hastaya zarar vermeyecek şekilde ve doğru zamanda, doğru yere sevk edebilecek bilgiye sahip olma düzeyini ifade eder.

T: Hastaya tanı koyma ve sonrasında tedavi için yönlendirebilme düzeyini ifade eder.

TT: Ekip çalışmasının gerektirdiği durumlar dışında herhangi bir desteğe gereksinim duymadan hastanın tanı ve tedavisinin tüm sürecini yönetebilme düzeyini ifade eder.

EÇ: Ekip çalışması yaparak hastanın tanı ve tedavisinin tüm sürecini yönetebilme düzeyini ifade eder.

A: Hastanın acil durum tanısını koymak ve hastalığa özel acil tedavi girişimini uygulayabilme düzeyini ifade eder.

K: Hastanın birincil, ikincil ve üçüncül korunma gereksinimlerini tanımlamayı ve gerekli koruyucu önlemleri alabilme düzeyini ifade eder.

ROTASYON SÜRESİ/AY	ROTASYON DALI
4 AY	ÇOCUK SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI*
4 AY	ENFEKSİYON HAST. VE KLİNİK MİKROBİYOLOJİ*
1 AY	GÖĞÜS HASTALIKLARI*
4 AY	İÇ HASTALIKLARI*
4 AY	KADIN HASTALIKLARI VE DOĞUM*
1 AY	RUH SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI*
6 AY	SAHA ROTASYONU
2 AY	SOMALİ SAĞLIK BAKANLIĞI
1 AY	SOMALİ DEVLET HASTANESİ
2 AY	SOMALİ İL SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ
1 AY	BELEDİYE HASTANESİ

*Uzmanlık eğitimi sonrasındaki hizmetlerde yatar hasta takibi yapmayacağından, rotasyonda yatar hasta hizmetlerinde görev almamaları, servis nöbetine yazılmamaları gerekmektedir. Ancak rotasyon yapılan programın uzman veya uzmanlık öğrencileri ile birlikte olmak kaydıyla nöbet uygulaması yapılabilir.

ÇOCUK SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ROTASYONU	
KLİNİK YETKİNLİK HEDEFLERİ	
Yetkinlik Adı	Yetkinlik Düzeyi
Çocukluk çağı tarama testleri	B
Çocukluk yaş grubunda sık görülen hastalıklar	B, K
GİRİŞİMSEL YETKİNLİK HEDEFLERİ	
Yetkinlik Adı	Yetkinlik Düzeyi
Aşı uygulamaları	3
Sağlam çocuk izlemi	4

ENFEKSİYON HASTALIKLARI VE KLİNİK MİKROBİYOLOJİ ROTASYONU	
KLİNİK YETKİNLİK HEDEFLERİ	
Yetkinlik Adı	Yetkinlik Düzeyi
Toplum sağlığını ilgilendiren enfeksiyonlar	B, K
GİRİŞİMSEL YETKİNLİK HEDEFLERİ	
Yetkinlik Adı	Yetkinlik Düzeyi
Mikrobiyolojik amaçlı numune alımı	3
Profilaksi, Yetişkin döneme ait bağışıklama uygulamaları	4
Hastane salgınlarının analizi ve yönetimi	2
Hastane enfeksiyonlarının kontrolü	2
Enfeksiyon hastalıkları kontrol komitesinde surveyans çalışmalarına katılım	2
Antimikrobiyallerin doğru kullanılması ve kontrolü	1

GÖĞÜS HASTALIKLARI ROTASYONU	
KLİNİK YETKİNLİK HEDEFLERİ	
Yetkinlik Adı	Yetkinlik Düzeyi

Sigara bıraktırma teknikleri	B
Mesleki akciğer hastalıkları	B
Tüberkülozda DGT	B
Sık görülen solunum sistemi hastalıkları	B
GİRİŞİMSEL YETKİNLİK HEDEFLERİ	
Yetkinlik Adı	Yetkinlik Düzeyi
Sigara bırakma danışmanlığı	4

İÇ HASTALIKLARI ROTASYONU	
KLİNİK YETKİNLİK HEDEFLERİ	
Yetkinlik Adı	Yetkinlik Düzeyi
Bulaşıcı olmayan hastalıklar	B, K
Erişkin çağı tarama testleri	B
GİRİŞİMSEL YETKİNLİK HEDEFLERİ	
Yetkinlik Adı	Yetkinlik Düzeyi
Hasta eğitim programı	3

KADIN HASTALIKLARI VE DOĞUM ROTASYONU	
GİRİŞİMSEL YETKİNLİK HEDEFLERİ	
Yetkinlik Adı	Yetkinlik Düzeyi
Gebelik dönemi ve sonrasında anne ve bebek beslenmesi eğitimi	4
Aile planlaması ile ilgili danışmanlık hizmetleri	4
Anabilim dalının halk eğitimi	4
Gebelikte sık görülen komplikasyonlara yaklaşım	1
Gebe izlemi	3
Lohusalık dönemi izlemi	3
Menopoz dönemi izlemi	3

RUH SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ROTASYONU	
GİRİŞİMSEL YETKİNLİK HEDEFLERİ	
Yetkinlik Adı	Yetkinlik Düzeyi
Madde bağımlılığı danışmanlığı	2
Şiddete yaklaşım	3
Toplum ruh sağlığı koruma yaklaşımı	3

7. ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Eğitiminin uygun gördüğü lme değerlendirme yöntemleri uygulanmaktadır.

8. KAYNAKÇA

*TUKMOS, TIPTA UZMANLIK KURULU MÜFREDAT OLUŐTURMA VE STANDART BELİRLEME SİSTEMİ, ekirdek Müfredat Hazırlama Kılavuzu, v.1.1; 2013

*TUKMOS, TIPTA UZMANLIK KURULU MÜFREDAT OLUŐTURMA VE STANDART BELİRLEME SİSTEMİ, ekirdek Müfredat Hazırlama Kılavuzu, v.2.1; 23.2.2015